

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 18 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 . . .	Fél évre . . . 8 . . .		
Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . . 4 . . .		
Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . . 70 . . .		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Uj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A toll.

Zala-Egerszegen egy lelkes professzornak, mert hát szívvvel és lélekkel sikra szállt az igazság mellett, a reactionáriusok ki akarták csavarni kezéből a tollat.

Csodálatos, de való tény, hogy ez a nyílt merénylet nem sikerült, holott ma már — hazánkban — megszoktuk az igazak, a becsületes tollal harcolók sárral dobálását, erőszakos lefegyverzését.

Am főleg csodálkozunk azon, hogy még mindig vannak őszinte, érdek nélküli, nem magasra törő, de apró, szürke hétköznapi alaknak továbbra is megmaradó igazán hivatásos tollforgatók, kik becsülettel szolgálják a társadalmat, ipart, kereskedelmet, mezőgazdaságot, vagy egyes érdekcsoportok célját s általánosságban ezek révén, hazát és nemzetet.

Csodálatos, mert hiszen korunkban meg kellene, hogy álljon a hivatásos tollforgató ember keze. Gondolkozóba kellene esnie, a közért, a köznek, faj és testvérszeretetből őszinte szívvvel munkálkodásnak útján vajjon tovább haladjon-e?

Az az ösvény, a melyen jár, lépten nyomon töviset tesz útjába, mely szur, éget, erőszakolja a visszatérésre, vagy a sáros közepet választására.

Százakat és százakat lát az utóbbira térni maga előtt, kik farizeus arczzal hirdetik hiven az i g é t, hasonleséből, ámitásból fogyasztják a tentát, egész életök, szereplésük az emberek megtévesztésére, bolondítására szolgál s beszenyezik a toll becsületét.

Erős akarat, keményen vértezett szív, hamisíthatatlan igazi magyar becsület kell a toll emberének, hogy meg ne kábuljon feje a dögletes levegőtől, melyet belebel, hogy undorral el ne forduljon, ha egy-egy nyomtatott festékes papirhoz nyul, melynek ujság a neve.

Mint a sáska, úgy terem korunkban, mint a piócza, úgy ragad testünkhöz a szeny és mocsokba mártott tollal mérget hintő stréber.

Önző érdekük, a nép legalsóbb rétegének elégtelenségét anyagilag kiaknázni akaró törekvésük nem ismer akadályt.

Ezek előtt nincs semmi, a mi szent és sérthetetlen.

Belenyulnak családi szentélyedbe, meghurczolnak becsületedben; nyomdafesték hirdeti, hogy bandita, hogy tolvaj, hogy embergyilkos, hogy rab-szolgatartó vagy — ha elfeleded megnyitni erszényedet

Hiába vagy becsületes, hiába küzdöttél magad és családodért becsületes

munkával, hiába törekedtél nemzeted erkölcsi és anyagi erősbödését elősegíteni, hiába harcolsz a közért, hiába igyekszel embertársaidat gyámolítani, a hiénák, a kik egész életükön át nem áldoztak, soha nem dolgoztak, hanem igen sokszor és a legtöbb esetben a szegények garasain élösködnek, kikaparják élted tiszta lapjairól érdemeidet és szennyes papiroson mutatják fel a tömegnek.

Bizony-bizony csodálatos, hogy megmaradt egy-két becsületes tollforgató embere e szegény hazának azon az ösvényen, a melyen több a sár, több a piszok, nincs tiszta hely és magyar irodalom a neve!

Ennek a néhány száz, magukat nem apostoloknak, nem világmegváltó eszméket hirdetőknék, nem önszenélyüket feltolni akaró, igaz, lelkes tollforgató magyarnak kellene egyesülni, hogy a sajtószabadság tisztasága be ne szennyeztessék.

Erélyes kezekkel nyuljanak a tollhoz, vegyék fel a küzdelmet nemes hévvel, folytassák azt kitartó lekésedéssel és mentsek meg a hazát, a nemzetet a hovatovább növekvő veszélytől, hogy a magyar hírlapirodalom szennyesét levethesse. Erre magának az államnak is erkölcsi kötelessége segedkedni.

Fel tehát a munkára, pusztítsák,

A háborukról*

(Nyekraszov A. Miklóstól.)

A háborukról hogyha hirt veszek,
S emlegetik nagy áldozatait,
Sem barátok, sem özvegy hitvesek,
Sem hősök sorsa engem nem busít.

Elfeledi gyászát a feleség,
Hü barát is letörli könnyeit,
Csak egy van, oh, csak egy, a ki setét
Gyászt visel a késő sir széleig.

A tettetés, hiú hivalkodás
S hétköznapi lelketlenség között,
Meglesem én a szent könyhullatást,
Mellyel a szív igaz bút öntöztött.

Szegény anyák sirják e könyeket,
Gyászolva a csatán elveszteteket.
Fiát feledni egy sem tudja, mint
Szomoru fűzfának nem lehet
Felemelni lehajló ágait . . .

* Mutatvány Szabó Endre kiváló költőnk által fordított „Négy orosz költő* kötetből, a mely a Franklin-társulat kiadásában jelent meg.

A köpönyeg.

(Történet a szerb—bolgár háboruból.)

Irta: **Nusics Gy. Broniszláv.**

Plocsán, Moraliya fölött, többet ártott nekünk a dör, mint az ellenség puskái. — Akkor értettem meg először a közmondás igazságát, hogy az embernek a lelke is megfagy némelykor. A mellizmok nehezen mozognak, a szempillák fáradtak, az inak merevek, alig tudja az ember a kezét vagy lábát mozgatni.

Ujjait akárcsak egészen visszahajlithatja, semmit sem érez. A levegő metszően hideg, mintha apró, finom jégtük érintenék a tüdőt minden lélekzetvételénél. Plocsa pedig pusztá és kopár. A mi ág és bokor volt rajta, azt egy nap alatt összeszedtük. Csak nagy fáradsággal juthatott az ember itt fahoz.

Minden reggel visz a kocsi néhány megfagyott embert Nisbe. Nincs olyan nap, melyen néhány ember meg állat el nem pusztalna. — Rég nem láttuk már a napot. — Mintha isten is fölmondta volna a kegyelmét.

Pajtásomnak, Alexának nincs köpönyege. Ha beállt az est, egyik pajtástól a másikig megy s kéri, hogy vegyék a takaró alá, de a mint már mondtam, a hol a lélek is fagyni kezd, ott nincs irgalom és barátság. Aztán meg ki volna az, a ki itt a Plocsán másnak adná a takarója felét? Senki!

Egy éjjel pénzt is kínált egy legénynek csak eresse a takarója alá, de az rá sem hederített, ki sem mozdult a takaróból, a melybe burkolódzott, hanem csak ennyit mondott:

— Állj odébb!

A biztos, ki mindennap járt Nisbe élelmi szerért egy napon egy öreg köpönyeget hozott. A kórházban meghalt egy beteg, az ápoló pedig kéz alatt elsinkóftalta a köpönyeget s eladta husz garasért. A biztos a szegény Alekszára gondolt s megvette számára a köpönyeget, Aleksza úgy örült, mint egy gyermek. Jól esett neki a melegedés, ha a Plocsán egyáltalában meg lehet melegedni! A köpönyeg még egész volt, csak a csücskei foszlottak, hóna alatt fekete lyuk látszik, ezen ment keresztül az a golyó, mely előbbi gazdáját megölte.

az ipar kereskedelem, mezőgazdaság és társadalmi életünkre egyaránt káros, e szennyes papirosokon élősködő bacillusokat. Hiszen az ország jóléte, a becsület, az embertársi szeretet, a műveltség fejleszthetése, a haza jövőendő boldogulása függ ettől.

E—k.

Debreczen választó polgáraihoz.

Debreczen város lakossága Debreczen városnak tradícióihoz mindig hű volt. Ugy szerepelt ősidőktől fogva, mint a szabadelvű haladás zászlóvivője. Nem merült fel soha egyetlen szabadelvű eszme sem, melynek megvalósításához Debreczen város polgársága hozzá ne járult volna. Sőt igen sokszor megtörtént, hogy Debreczen városa szabadelvű eszmék kiinduló pontját képezte. Sőt csak az igazságnak teljesen megfelelő tényt konstatálunk azzal is, ha kijelentjük, hogy akár független, akár kormánypárti képviselőt küldött Debreczen városa a magyar országgyűlésre, azok abban az egyben mindnyájan megegyeztek, hogy mint teljesen liberális elveket valló polgárok képviselői mindig a szabadelvű eszmék bajnokai voltak.

A közelgő új képviselő választások alkalmával ismét egy alkalom kínálkozik, es pedig előre kijelentem: úgy a függetlenségi mint a kormánypárti polgárok számára, hogy megmutassák, hogy ők a haladás és méltányosság emberei. Alkalom kínálkozik arra is, hogy megmutassák, hogy a magyar protestantizmus iránt egy régen tartozott kötelességet leróni hajlandók.

Felöltötte a köpenyegét Aleksza és örült és büszkélkedett benne, mint a gyermek ünnepnapon. Igazgatta, ránczigálta, kutatott a zsebekben, egyszer csak egy levelet talált a belső zsebben.

— Add ide — szóltam hozzá — legalább megtudjuk, kié volt a köpönyeg. Hangosan olvastuk.

„Kedves fiam!

Már egy hónapja, hogy tőled semmi hírt sem kaptunk. Hát kérdezősködtem és megtudtam, hogy Pirótnál vagytok. Ird meg: hol vagytok és egészséges vagy-e? Nálunk nagyon hideg van. Nálunk rosszabb nem lehet. Ugy halljuk, hogy vége lesz a háborúnak, hogy már békét is kötöttek. Hálát adok az Urnak, hogy tégedet megtartott! Ha tudnád, anyád mennyit gondol téred. Minden éjjel te rólad álmodik, reggel pedig elmeséli álmát, mely eddig mindig jót jósolt. Anyád most is úgy tesz, mintha otthon volna. Az ebédnél a vacsoránál odateszi részedet a tányérra, mintha most is itt ülnél az asztal mellett. Ha a szeme viszkot, rögtön azt mondja, most rám gondolt a fiam! Hiszen ismered, ő is asszony! Minden nap imádkozik érted s minden nap meggyújtja a szentkép előtt a mécsest. Tudod mit tett az anyád a minap: Majdnem eljegyeztet a számodra egy leányt. Vacsora után vendégek voltak nálunk: a tanító ur és a felesége, Sztéva, a boltos és a felesége és Jovó mester a feleségével és sógornőjével. Mindnyájan kértek, hogy üdvözljelek nevükben ha írok. S amint mondtam, mindnyájan ott voltak Oszáil-nál, a szüreten, aztán így szólt Jovó sógornőjének:

Köztudomású dolog, hogy országszerte megindult a mozgalom azok részéről, akik a magyarság megszilárdításán fáradoznak, hogy az 1848: XX. törvényzikk végrehajtását követeljék az újra összeülő országgyűléstől. Mert ki tagadná, hogy a protestáns és katolikus egyház közt az egyenjogúság csak papíron van meg. Hogy csak a legfontosabbat említem: a katolikus vallás még mindig államvallás gyanánt szerepel, melynek szertartásai egyedül szerepelnek minden fontos politikai actusnál. De a legfőbb sérelem, a miért az 1848: XX. törvényzikk végrehajtását követelnünk kell azt, hogy a protestáns egyházak egyházi és iskolai szükségleteiket még mindig hiveiknek keserves adójából kénytelenek fedezni. Ez a nagy teher pedig első sorban éppen a tiszta magyar fajt és így a nagy magyar alföld népét is sújtja. Elképzeltetjük, hogy milyen terhet visel a magyar protestáns ember, ha felemlitem, hogy az ország némely vidékén az egyházi adó az állami egyenes adónak 100, néhol pedig 150 %-át is felülhaladja. És minden terhet miért viseli? Azért mert protestánsokká lettek ősei, ő maga pedig hitéhez hű maradt.

Ezzel szemben a katolikus egyház hivei vagy éppen nem, vagy csak alig ismerik, hogy mi az az egyházi adó. Igen, mert a katolikus egyházat bőven ellátták adományokkal részint kegyes alapítók, részint pedig a keresztyénség szent ügyéért lelkesülő királyaink. A katolikus egyház szükségletei legnagyobb részben állami eredetű adományokból fedeztetnek, ezzel szemben a protestánsok csak legujabban kapnak némi

— Ugye Ángya, te sokat settenkedtél fiam körül.

Szegény Ángya kiszaladt a szobából, anyád pedig Jovóhoz fordult:

— Adja Isten, hogy a fiam egészséggel térjen vissza a háborúból, akit egy napon váratlanul be fogok állítani hozzád szomszéd!

Jovó meg ezt felelte neki:

— Csak adjon az Isten mindnyájunknak e házból és harcban levőknek erőt egészséget s minden meglesz!

És akkor poharat üritünk a te egészségedre is.

Nehezen forogatom a tollat, pedig még sok irni valóm van. Ha leülök irni, anyád mellettem ül s nem engedi, hogy a levelet befejezzem, mert azt akarja, hogy írjak meg mindent a levélben.

Azt mondja, hogy a leány vár reád, azért, ha irsz, üdvözlöd Ángyát is. Anyád csókoltatja az arcodat, a homlokodat, a szádát. Mindnyájan üdvözlünk, s én, apád, a legjobban és csak arra kérek, hogy válasszolj rögtön.

Üdvözlő szerető apád
Györgye

Midőn elolvastuk a levelet, egymásra néztünk, egy szót sem szóltunk. Aleksza fogta a levelet, összehajtotta szépen és a zsebébe tette.

— Mit akarsz vele?

Aleksza nem szólt. Elfordította fejét, de azért mégis észrevettem, a hogy hirtelen felemelte fagyos kezét és azt a szeméhez szoritotta . . .

Szerből fordította: **Szkríbics Tivadar.**

segélyt, ami azonban valóban csak alamizsnának nevezhető.

Ugy tünik fel tehát a dolog, mintha a magyar állam azzal büntetné a hajdan egyházi keresztyén egyházból kivált protestánsokat, hogy viseljék saját egyházaik terheit, hordozzanak nagyobb terheket mindaddig, míg csak össze nem roskadnak a terhek alatt és végre is vissza nem térnek — az egyedül üdvözítő egyházba.

Nem, a magyar állam ilyet nem akarhat a magyar protestánsokkal! Mert ne fedjük, hogy ha mérlegeljük azon érdemeiket, melyeket a magyar protestánsok a magyar alkotmány védelmében a legsúlyosabb és a leggyászosabb korszakokban is szereztek, lehetetlen helyeselnünk, hogy a magyar protestánsok ily nagy méltánytalanságot szenvedjenek.

Azok előtt, kik itt a nagy magyar Alföldön, a protestantizmus közepén élnek, felesleges bizonyítgatni, hogy ha azon terhek egy része melyeket a magyar protestánsok most viselnek, azoknak a vállairól le nem vésnek, annak éppen a magyar állam fogja nagy kárát vallani, mert előbb-utóbb összeroskad ez a tiszta magyar egyházának a kor igényeivel napról-napra növekedő terhei alatt.

Sokat lehetne pedig még arról is beszélni, hogy az állam pénzén tartunk fen iskolákat az olákoknak, tótoknak, szerbeknek, azoknak, kik legnagyobb részben a magyar faj ellenségei. Mi pedig magyar protestánsok viseljük saját iskoláink fentartásának terheit is.

Tehát a magyar állam érdekeit szolgálja az, a ki a magyar protestantizmus megerősítéséhez csak egy porszemnyivel is hozzájárul és követeli a maga szűkebb vagy tágabb hatáskörében, hogy az 1848. XX. törvényzikk végrehajtsák.

Erre most van nagyon kedvező alkalom, mert közelegnek az új képviselő választások. Némely kerületekben már komoly lépéseket tettek arra nézve, hogy megígértessék képviselő jelöltekkel, hogy megválasztások esetén az 1848. XX. törvényzikk végrehajtását követelni fogják.

Nem szükséges ezen célra semmiféle reversális. Elég legyen a jelölteknek pusztán csak figyelmébe ajánlani igaz ügyünket. Meg vagyok győződve, hogy úgy a függetlenségi, mint a kormánypárti jelölt, — ha igazi szabadelvű férfiú, — készséggel fogja megígérni, hogy az 1848. XX. törv. cikk végrehajtását követelni fogja.

Legyen méltó tradíciójához Debreczen város választó polgársága is. Csatlakozzék azon mozgalomhoz, mely a protestánsok méltányos követelésének megvalósítását tüzte ki céljául. Ajánlják képviselő jelöltjeik figyelmébe az 1848. XX. törvényzikket úgy a függetlenségi, mint a kormánypárti választók. Mert, talán illő is, hogy éppen Debreczen városa — a kálvinista Róma, ne maradjon el, akkor, midőn saját érdekéről van szó!

Barcsa János.

Árpád-ünnep.

Egy szegedi asztaltársaságé az elismerés és érdem, hogy országszerte szó esik honfoglaló Árpád vezér emlékének megünnepléséről.

Mindenestre érdekes dolog ez, mert hiszen jól tudjuk, hogy eddigelé az asztaltársaságok nem sok vizet zavartak Magyarországon. Egy-egy szegény, sokgyermekű özvegy asszonyt segélyeztek, ruhátlan árvákat felöltöztettek, iskolás gyermekeket könyvekkel elláttak; vagy ha nagyobbra vágytak, hát megbírságotáltak azokat a jó magyarokat, akik beszéd közben idegen szókkal, kifejezésekkel éltek. De hogy mindez és az ezekhez hasonló dolgok nem meritik ki az asztaltársaságok hivatását, mutatja épen a szegedi eset, ahol kicsiny emberek a millenium óta évről-évre elzarándokoltak Pusztaszerre, ahol Árpád a honfoglalás szerencsés befejezte után az osztatlan magyar nemzettel gyűlést tartott és ott az ősök nyomdokai által megszentelt földön, ihletett lélekkel áldoztak Árpád és magyarjai emlékének. Méltán fogamzott meg e kis emberek lelkében az eszme, hogy ez az áldozás ezentul országos legyen; hogy aki hadvezéri lángeszével és hősi vére hullatásával ez országot elfoglalta és az elfoglalás után államférfiúi bölcsességgel szervezte és utódaira átruházva megtartotta, az egész ország által ünnepelessék. És az elvetett mag jó talajra talált. A magyarok lelke amugy is fogékony a nemzeti mult nagy eseményei, a nemzet nagy fiai iránt. És vajon e viharosan szép multban, nemzeti hőseink népes seregében van-e csak egy is megközelítőleg oly nagy, mint Árpád, aki először egyénisége döntő súlyával és hatalma ellenállhatatlan erejével egységessé tette a 7 törzsből álló magyar nemzetet és azután vérrel és vassal, észszel és ügyességgel, felülmulhatatlan hadvezéri tehetséggel hazát szerzett az egységes nemzetnek és a vérszerződésben biztosítva a nemzet befolyását az ország ügyeire, alapját vetette meg a maig fennálló magyar alkotmánynak. Csoda-e, ha szerte az országban fölkerelkednek a hazafiak karavánjai és elzarándokolnak a szegedi kis-emberek kalauzolása mellett Pusztaszerre, hogy a milleniumi emlékoszlop mellett áldozzanak Árpád emlékeztetének? Menjetek, Atyámnak áldottai! Keljete föl heverő párnáitokról, ti, akik gazdagok vagytok és turjátok a föld rögét, menjetek el valamennyien Pusztaszerre és odaérve oldjátok meg saruitokat, mert szent az a hely, mely egykor Árpádot látta . . .

Nem különös-e hogy ennek a történelmi nagy alaknak, a honszerző Árpádnak, akiről igazán elmondhatjuk, hogy a magyar haza atyja, még eddig nincs emléke közöttünk. Talán az ő dicsősége oly nagy, hogy a művész lángelmeje eltölpül, ha lelki tekintetét reá veti? Avagy a honfiai hálás kegyelet oly mély és általános, hogy az látható jellel ki sem fejezhető? . . . Inkább hiszszük az utóbbit, de azért mégis nagy mulasztásnak tartjuk, hogy Árpád szobra még nem áll és nem hirdeti egyrészt a nagy honalkotó hervadhatatlan dicsőségét, másrészt a magyar nemzet ércbe véssett háláját.

Talán az augusztus 4-iki Árpád-ünnep meghozza az orvoslást erre a nemzeti mulasztásra is, annyival is inkább, mert a visszaemlékezés az Árpádokra, az Árpád-dinasztia hagyományainak ismerete és tanulmányozása soha olyan kívánatos nem volt, mint napjainkban. Az Árpád-házból származó nagy királyaink: Szent László, Kálmán, III. Béla, Imre, IV. Béla, V. István czéltudatos politikája tette Magyarországot közép-európai

nagyhatalommá és a dunai fejedelemségek urává. Az Árpádok kihalásával Róbert Károly, Nagy Lajos, Hollós Mátyás mint az Árpádok méltó utódai ápolták és terjesztették szerencsés kézzel az Árpádok tradícióit, melyeket a mohácsi vész vérzivatarja és a rákövetkező 300-ados nemzetellenes uralom iszapja betemetett.

De imé: nemzetünk a világ csodájára kikelt vériszap sirjából és elfoglalta helyét a nemzetek kerekasztalánál.

F. M.

Szabad Hajdunak.

(egy izenetre)

Panaszkodol, hogy meg nem értik
A te jó hajdu lelkedet,
Körülted a közöny s önérdék
És elkerül a szeretet.
Méltó panasz bizony, barátom,
Azt a világot ismerem.
Ah, éltem ott! Alig-alig volt
Egy-két igaz, jó emberem.

Mi volt a bűnöm? Az igazság,
Melyért rajongott a szívem.
Mi volt a bűnöm? A szabadság,
Melyért csatáztam ott hiven.
Nem hizelegtem az uraknak
S megfogtam a koldus kezét.
Imádtam a hazát s letéptem
Az árulók színes mezét.

Ez volt a bűnöm. És kimondták
Fejemre az ítéletet.
Leselkedett a gyűlölet reám
És elhagyott a szeretet.
Ki volt a bírám? Konczleső nép,
Kinek „hóbori“ minden, mi szent,
Ki zengi szájjal s bent kaczagja,
Kossuth apánk amit „izent“.

Ne búslakodjál! Mindig ez volt
A hü szívek jutalma itt.
A hitszegés tort ülve tombolt
És Golgothán vérzett a hit.
Ne búslakodjál! Büszke légy rá!
Óh szent a töviskoszoru.
E glóriának sugarától
Derül jövőnkön a boru.

Mert a jövőt, azt mi teremtjük,
Nem a haszonleső tömeg.
Velünk becsület és igazság.
Pokol hadát ez győzi meg.
És mig szived vérebe, fűrdik
A csufolók gyilok-vasa:
Te írj, te küzdj, hogy felviruljon
Az független magyar haza.

Sebestyén diák.

NAPI HIREK.

Ezentul: — „elnöklő főispán.“

A debreczeni talpnyaló, „méltóságos gróf főispán ur-“i világban nem érdektelen ezen hír, amelyet a Felsőmagyarországból olvasunk a kassai főispánról. Okulhat belőle a debreczeni méltóságos gróf főispán ur is, de a mézesnyelvű hódoló sereg is. Ezt írja ugyanis a Felsőmagyarország:

A tegnapi városi közgyűlés egyhangúságát egy igen szép jelenet élénkítette meg. Ugyanis az egyik referens

aljegyző a megelőző napi közgyűlés egyzökönyvének hitelesítése alkalmából a többi között ezt a kitélt hasznalta:

Mire a főispán ur ő méltósága . . .

Erre Péchy főispán, aki előkelő származása és állása daczára ellensége a manap divatos czimkórságnak, az aljegyzőhöz fordulva, a jövőre nézve a következő korrekciót rendelte el:

— Ezentul kérem csak elnöklő főispán; s nem főispán ur ő méltósága.

Mire derék főispánunkat, a ki a tudomány embere s nem hive az üres czimeknek és frázisoknak, a jelenlevő bizottsági tagok lelkesen megéljenezték.

És „ezentul“ mit szól mindehez a mi „méltóságos gróf főispán urunk“ és a mézes nyelvű, gerincztöréssel hódoló köztörvényhatósági bizottságunk és tisztviselő uraink?

A nánási hajdukhoz.

Lapunk szombati számában jelent meg Sebestyén diák-nak a „nánási hajdukhoz“ intézett gyönyörű, hazafias, szép és igaz verse, a melyek valóban a legnemesebb ajánló sorok Rákosi Viktor a kiváló hazafi, és a kiváló magyar író; a nánási követ jelölt mellett. Annál bosszantóbb, hogy ebbe az igazhangu költeménybe egy bosszantó sajtóhiba csuszott be. A második versszakaszt rontotta meg a sajtóhiba, amelynél a negyedik sorba „elvére“ helyett hibásan „előre“-t szedtek. A kihelyesbitett versszakot ideiktatjuk

Köszöntsétek szívesen
A derék vezért.
Honszeretet, becsület
A szíven a vért.
Elvére ő nem alkuszik,
Hajdulelke van!
Törhetetlen mint aczél
S tiszta, mint arany.

Bocskay szobor.

Lapunkban szóva tettük, hogy a hajduság mennyire megfélekedett a hajduk atyjáról, a hajdu tűzhelyek megalapítójáról, nagy Bocskay István fejedelemtől. A hajduföldön még ma sem áll a szobra a hajduk atyjának, mi ezt a hálátlanságot természetesen megróttuk. Örvendünk, hogy szavunk teljesen visszhang nélkül nem hangzott el, mert a Hajdu Bősörmény és Vidéke az ügyre vonatkozólag nyilatkozik. Laptársunk nyilatkozata legalább némileg biztató és így hangzik: A lesújtó szégyent nincs mit takargatni és a hálátlanság rut vádjától a hajduság nem menekülhetne, ha a Bocskay szobor ügyét sokáig aludni hagyná, úgy tudjuk, hogy az évek óta megalakítva levő bizottság nemsokára összejön s magát néhány tevékeny taggal felrisszítve, az ügyet új alakban veszi munkába, hogy azt a Hajduság 300 éves emlékére sikerrel befejezze. Ez szép biztatás. De be is kell váltani. A nagy Bocskay kisebb, nagy nagyobb alaku szobrának minden hajduvárosban ott kell diszelegni. Bocskay a magyar nemzetnek egyik legnagyobb szabadságharcosa volt, de a hajdunép az ő kegyelmének köszönhető gazdag családi tüzhelyét is.

Toronygomb feltétel az ispotályi templomnál.

A debreczeni református hívek tűzvész által elhamvasztott templomát és tornyát felépítették. — Isten háza ismét méltó díszben emelkedik ott az elaggottak, elhagyottak lakótelepe, a szegényház mellett. Már a gombot is felteszik az ispotályi csonkatornyra. Szép ünnepség mellett fog ez a gomb feltétel lefolyni, mely ünnepségre vonatkozólag a következő értesítést vettük református egyházunk kiváló lelkipásztorától nagytiszteletű Könyves Tóth Kálmán ispotályi ielkész urtól: Tekintetes szerkesztőség! Tisztelettel kérem a következő sorok közlését: Folyó hó 31-ikén, vagyis szerdán d. u. 5 órakor helyeztetik föl az ispotályi ujonnan épített toronyra a gomb, mely alkalmal a templom előtti téren a gyülekezeti ének elhangzása után Könyves Tóth Kálmán felolvassa a gomba helyezendő emlékiratot, azután rövid beszédet tart, mely után a Hymnusz éneklése közben emelkedik a gomb, hogy rendeltetési helyére illesztessék. Ez ünnepélyre az érdeklődő közönséget tisztelettel hívja meg az építő bizottság. Kelt Debreczen, 1901. jul. 29 én K. Tóth Kálmán.

Lesz-e nálunk amerikai hőség?

Egy fővárosi lap kérdést intézett Róma Zsigmondhoz, a földtani intézet igazgatójához, hogy az Amerikában pusztító hőség meglátogathat-e minket is? A tudós geológus válasza ez:

Az Északamerikában dúló hőségről nem nyilatkozhatom addig, míg a hivatalos jelentések erről meg nem érkeznek. Az eddig érkezett hírekre legalább is némi kétely fér, mert az amerikai újságok közleményei általában nagyítottak. A mi szemüvegünkön nézve, nem is annyira a nagyhőfokot látjuk mint inkább a nyomott a légmérsékletet. Ha a levegő vízpárákkal telített, úgy a nem is rendkívül nagy hőség is hamar elviselhetetlenné válhat, mivel az emberi test ilyenkor alig párologván, keveset, jóformán semmit sem veszít víztartalmából, holott az átsugárzás a lehető legfokozottabb mérvű. Ilyen körülmények között a 31 Celzius fokú hőség például, amely pedig száraz levegőben alig észrevehető, — valósággal kínos és elviselhetetlen. . . . S ha a hőség csak fél fokkal is emelkedik az már nagyon jelentős dolog, ugyannyira, hogy az embereket valósággal rabuljéti a nyomasztó félelem érzése. Ugyanígy volt Budapesten kedden, amikor különösebb hőség híján is valósággal nyomasztó érzés fogott el mindenkit. Hogy az amerikai hőség nálunk is lábrakapjon, az nem igen valószínű. Egy általán nincs semmi okunk, arra, hogy az idei nyarat forróbbnak tartsuk a tavalyinál. Ellenkezőleg, nyolcz év lefolyása alatt a tavalyi hőség volt a legnagyobb. — Tavaly július 27-én makszimális hőmérsék 36 fok volt Celzius szerint, — holott az idén ugyanezen nap harminczkét fokot mutatott a hőmérő. Hazánkban a hőmérsék általában túljár a 30 fokon. A legnagyobb hőmérsék nálunk július és augusztusban vannak. Eleddig a legnagyobb hőséget nálunk július 4-én Hódmezővásárhelyen észlelték, ahol is a mondott na-

pon 40-2 fok volt a hőség. Mindenütt másutt kevesebb hőmérséklet észlelték. A tudós geológus észleletéhez a magunk részéről annyit fűzünk, hogy e hét során Debreczenben vasárnap délután észlelték 40° hőséget.

Jótekonny növényzeti ülés.

A debreczeni jótekonny növényzeti folyó hó 2-ikán délutáni 5 órakor, az árvaház nagytermében ülést tart. Tárgyak: Tanítóválasztás idejének kitűzése. Szövőipar bevezetése az árvaházba. Vegyesek.

Zendülés a macsi pusztán.

A macsi pusztája Debreczennek egyik legtermékenyebb része, a hol most javában folyik az aratás. Messze vidékről odasereglett munkások hordják garmadába az Isten bő áldását s innen is onnan is felhangzik a gép füttye s zakatolása, a mint bőven osztja a világ legszebb buza termését. Egész héten folyik a lázas munka s a nappali zajt csak késő esteken szakítja félbe az arató magyar lányok és legények szívet andalító danája. Vasárnap munkaszünet levén pihennek a gépek és pihennek a munkások is. A vallásos áhitatnak és a pihenésnek napját nagyon megzavarta tegnap délután a macsi arató munkások véres verekedése, mely valóságos zendüléssé növekedett. Az eset a mint azt szerkesztőségünknek a hely színen jelen volt egy beltagja írja következő: Özv. Steinfeld Mihályné macsi pusztáján recski munkások végzik az idő szerint az aratás munkáját, a fuvarozást pedig hajdu-böszörményi munkások teljesítik. Az utóbbiak igen rendes dolgos és takarékos emberek, az előbbieknél azonban valamivel szilajabb természetűek, s daczára a macsi pusztán uralkodó szigorú rendnek, melyet ott Kövendy Domokos uradalmi tisztartó nagy erélyvel és körültekintéssel tart fenn, meg nem akadályozható, hogy az arató munkások egy része a vasárnapot a közel levő látóképek csárdánál dözsoléssal ne töltse. — Így történt ez tegnap is. — A látóképek korecsma bérője Rosenfeld Dezső nem volt otthon csakis édes atyja az öreg Salamon gazda s ennek leánya és menyé. A különben is bepálinkázott munkások sört követeltek és egy pár üveggel adott is az öreg Rose ifeld, látván azonban, hogy a munkások már is mámorosak, és mindig nagyobb zeno-bonát csinálnak a sör további kiszolgálását metaadta. Ebből keletkezett a veszedelem. A munkások leütötték lápmáját, majd bevették az ablakokat, a vonattal haza érkező Rosenfeld Dezsőt pedig egy Ördög nevű munkás megtámadta s földre teperté. — Ekkor aztán kitört a verekedés a recski munkások és a látóképek cselédsége közt Rosenfeld Dezsőnek a fejét több helyen beszakították, arczán is súlyos sérüléseket kapott, az arató munkások közül pedig Ördög János és Kovács István szenvedtek súlyosabb természetű sérüléseket. Az arató munkások mintegy 50-en—60-an akkor hazaszaladtak vasvillákra, ásókra, kapákra kaptak s így támadtak a látóképek csárdásra. Rosenfeld Dezső a vasuti állomásra menekült. A munkások ide is utána nyomultak s követelték az állomásfőnöktől, Belányi Gábortól, hogy Rosenfeldet adja ki, amit ez megtagadott, mire a munkások ostrom alá akarták venni az állomást, Belányi Gábor azonban elővette duplacsövű puskáját s lelővéssel fenyegette őket, ha békével el nem távoznak. Ezek zúgolódva el is mentek azt kiabálva: „menjünk vissza, a látóképek van még ott zsidó, verjük agyon!” Örült elhatározásukat csakugyan tett is követte, amennyiben vasvillákkal, ásókkal, kapákkal felfegyverkezve

valóságos ostrom alá vették a látóképet. A lázongás tetőpontján s a legnagyobb veszély pillanatában érkezett a színhelyre Kövendy Domokos uradalmi tisztartó, Darvas Aladár számvevő, Székács János uradalmi tiszt, továbbá Belányi Gábor állomásfőnök s Kövendynek egy pár nála időző barátja (közük e sorok írója is.) Kövendy tisztartónak nyugodt, de határozott és erélyes fellépte megtette a kellő hatást s a munkások az okos szóra hajtván magukkal ránczigálták egy pár lázító társukat, kik még akkor is hadonáztak a vasvillával, hazatávoztak a macsi pusztán levő szállásukra. Kovács István megsebesült eltűnt, úgy hogy még késő éjjel sem került vissza. A mezőrendőrséget táviratilag értesítették az esetről, de csak akkor érkeztek meg, mikor már a zendülés teljesen lecsillapodott.

A nyolczadik pályázó.

A Szegedi Naplóból olvassuk: A szegedi színház bérletére kiírt pályázat négy nap múlva lejár s az érdeklődő szinigazgatók még mindig jelentkeznek. Tényleg csak egy pályázat érkezett be a városhoz, mint tudva van, Thury Zoltán ajánlati tervezete. Kivüle jelentkeztek eddig azzal, hogy a pályázati kérvényt benyújtják, Makó Lajos, dr. Janovics Jenő, Szomory Emil és Marházi Kövér Miklós, Deák Péter, Micsey György és ma érkezett a szegedi színház pályázati dolgában Szegedre Komjáthy János, a debreczeni színház igazgatója, aki ezuttal másodszor kíván pályázni a szegedi színházra. Vele együtt most már a pályázni óhajtok száma nyolcz.

Tehát a „savanyu szöllő“-re mégis ráfanyalodott Komjáthy, hihető, hogy már maga sem látja Debreczenben oly biztosnak a helyzetét. Pedig hát ő is eldudolhatja:

Eb fél, kutya fél,

Mig az ipam s napam él . . .

A komaság majd megragasztja ő kegyelmét megint.

Merénylet egy kanonok ellen.

Tegnap reggel merényletet követtek el a lemergi székesegyházban egy öreg pap ellen. Az áldozat Hauszmann kanonok, aki reggeli öt órakor lépett ki teljes ornátusban, kezében kehelyvel a sekrestyéből, hogy elmondja reggeli miséjét. Miközben az oltár felé haladt, a templomban levő hívek közül előugrott egy jól öltözött férfi és ölmos botjával úgy vágta fejbe, hogy az ősz lelkipásztor véresen roskadt öseze. A templomban levő közönség odasielt s az eszméletlen papot a sekrestyébe vitte. A merénylő nyugodtan türte, hogy letartóztassák. Vaszilcsuk Vazulnak hívják, szállító-vállalata van. A rendőrségen elmondta, hogy Hauszmann kanonokot nem ismeri, nem is akarta bántani, csak arra volt a gondja, hogy megfenyítse a káptalan valamelyik tagját, mert a káptalan ötezer forintjával adós s ezzel egészen tönkretette. — Lembergől még a következőket írják: Vaszilcsuk sohasem volt a káptalannal üzleti összeköttetésben, de azért minduntalan irt a káptalannak levelet, amelyekben hatezer forint kárának meg-

térítését követelte. Minthogy ezekre a levelekre nem kapott választ, elhatározta, hogy valamelyik kanonokot boszút fog állani. A káptalani tanács ma azzal a kérdéssel foglalkozott, vajjon nem kellene-e bezárni a templomot, amelyet vérrel piszkítottak be, de minthogy megállapították, hogy a Hausmann fejsebéből kiömlő vér csak az ornatust, nem pedig a templom padlóját piszkította be, elhatározta, hogy sem be nem zárják, sem újból föl nem szentelik a templomot.

Halálozások

Néhai Eötvös Imre az 1848. első felelős pénzügyminisztérium egyik számtisztjének, ki Debreczenben a bankutalványokat regisztrálta, — neje, szül. Farkas Zsuzsanna élete 75. évében Hajdu-Dorogon szombaton hosszas szenvedés után elhunyt. A boldogult matrónát Vilma és Ilona leányain kívül számos előkelő rokon gyászolja. Tetemeit hétfőn a gör. kath. szertartás szerint viszik régen elvesztett férje és gyermekei hült hamvai mellé örök nyugalomra. Az elhunytban Farkas Pál megyebizottsági tag, volt h. dorogi függetlenségi 48-as pártelnök a testvérét gyászolja. — Részvétellel értesülünk, hogy debreczeni Polgár id. Szathmáry István élte 56-ik évében, hosszas szenvedés után ma éjjel 1 órakor meghalt. Temetése e hó 30-án d. u. 3 órakor a József Kir. herceg utca 61. számú házból történik.

Debreczen - nagyvárad villamos.

A kereskedelmi miniszter öt esztendővel ezelőtt tudvalevőleg egy Debreczen és Nagyvárad között létesítendő villamos vasut előmunkálataira adott engedelmet. Az engedélyt kisbaári Kiss Ferenc ügyvéd és Mayer Ottó budapesti lakosok kapták. Ugy terveztek a vasutat, hogy az Debreczentől — Nagyváradig: Kund, Hósszu-Pályi, Pocsaj, Kis-Marja, Bihar, Nagy-Kereki, Nagy-szántó és Püspöki községeket fogja érinteni. Az előmunkálati engedélyt már a múlt esztendőben meghosszabbította egy évvel a kereskedelmi miniszter, most ismét még egy évi határidőt adott az előmunkálatokra. Az engedély meghosszabításáról most értesítette Várad várost és a megyét egy miniszteri leirattal.

Eljegyzés a czirkuszban.

János bácsi

és

Szikoramiranda kisasszony
jegyesek.

Ezzel az érdekes kis hymenhirrel lep-tek meg ma minket. János bácsi és Sikoramiranda kisasszony nem élő emberek, hanem csak babák, akiket azonban zseniális tulajdonosuk Steidler Ferencz hasbeszélő oly ügyesen állít elénk, hogy csak nem eleveneknek nézzük őket. Ma este tartják eljegyzésüket, gazdájuk jutalomjátékán. A lakodalmas menet d. u. 5 $\frac{1}{2}$ és 6 $\frac{1}{2}$ óra közt a város főutain fog végig vonulni. Érdemes meghallgatni a Steidler előadását, aki jóízű mókáival, új élceivel máris kedvence a debreczeni közönségnek. A ma estére hirdett birkózást — Kiripolczki és az erőművész közt — a h. főkapitány tilalma folytán nem tartják meg. Nem helyeseltük eléggé ezt a tilalmat, mely egy nő és egy férfi közti egyenlőtlen küzdelem kelle-

metlen látványától menti meg a czirkuszjáró közönséget, amelyet a Leó-czirkusza egyébként is gazdag és elismerésre méltó műsorral szórakoztat estéről-estére.

Kereskedelmi és iparkamarai kültagok választása.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara tagjainak az 1868. évi VI. t. cz. rendelkezéseiben megszabott 5 évre szóló megbízási idejük lejárván, a kamarának újabb megalakítása vált szükségessé. — Az 1868. évi VI. t. cz. rendelkezéseire képest a most újból szervezendő kereskedelmi és iparkamarának beltágjai csak a kamara területén lakó kereskedők és iparosok közül s csak az ugyanott élő kereskedők és iparosok által lévén választhatók, a nem a kamara székhelyén lako kereskedők és iparosok csak a kültagok választására vannak jogosítva. — Ezen kültagok számát a királyi kereskedelmi miniszter a törvényben foglalt felhatalmaztása alapján Hajduvármegye területére nézve most is 2 kereskedő és 2 iparosban állapította meg. A nevezett min. ezen kültagok választására nézve választási székhelyül Hajdu-Böszörményt, mint a vármegye legnépesebb városát jelölte ki, választási határidőül pedig alóli bizottság f. 1901. évi augusztus 1-ső napját állapította meg. A választás a városházánál d. e. 9 órakor kezdődött, s annak eszközzésével következő küldöttség bizatott meg: elnök: Gemeinbeczk József kereskedő. Helyettes elnök; Méder György mészáros iparos. Jegyzők: Kelemen Mihály és Somossy Zoltán urak. Olvassuk a hirt a H. B. és Vidékéből.

Polgári díjlövészet

1901. július 28-én tartott lövészet eredménye: I. oszt. díjat nyertek legjobb szegélövessel Stegmüller Árpád 10 koronás aranyat, legtöbb körlevessel Fürst Ödön 2 koronát, legjobb mélylövessel Szabó Sándor 4 koronát. II. oszt. díjat nyert legtöbb körlevessel Pásztor Gyula 2 koronát.

Debreczeni rövid hírek.

Gyufaoldatot ivott Simon Borbála szobaleány. Beszállították a kórházba. Életben maradása valószínű. — **Részeg** munkások támadtak vasárnap délután a dobozi-temetőben a rendőrökre. Sütő nevű munkás és két társa Juhász Péter cserei lakost akarták el-agyabugyálni. A poszton álló rendőr szétakarta választani a dulakodókat és eközben fejbe ütötték. Véletlenül másik rendőr érzéget arra és Sütő ezt is megtámadta. Mire a rendőr kardot rántott és jobbkezén megsebesítette a garázda embert. Ekkor a verekedő czimborák megszelidültek és a rendőr bekísérte őket a bűnügyi osztályhoz.

Üdítő italnak

számos ásványvízforrást hoznak javaslatba, melyek közül különösen az ugynevezett természetes savanyúvizek a legkedveltebbek. Nem közömbös azonban, miféle ásványvizet használunk a fent említett célra, mert általában számos oly vizek is, a melyek kizárólagosan csakis gyógycélokra alkalmasak s melyek élvezete üdítő italok gyanánt nem mindig előnyös, savanyúvizek czime alatt szerepelnek. Így pl. nagymennyiségű mézszókat vagy vasat tartalmazó vizek szakadatlan használata semmiképen sem válik a szervezet előnyére, sőt még egyedül a szénsavtartalom is némelykor eléséges, hogy vérdus egyéneknek vértódulást idézzen elő. Mi az utóbbi körülményt illeti, a szénsav mennyisére mindenkor a palack nyitva tartása által lejjebb szállítható s így első sorban arra kell ügyelnünk, hogy a víz minél kevesebbet tartalmazzon az előbb említett

szilárd alkatrészekből. Ily felette ritkán található, sőt eddigelé unikumnak nevezett savanyúviz a Mattoni-féle Giesshübler, mely még gyenge idegzetű és érzékeny egyének-nél is sikeresen alkalmazható, és mely — eltekintve alkatrészei szerencsés összetétele által igazolt gyógytani értékétől — mint elsőrangú üdítő ital szerepel.

Magyar királyi állami kórház

Pozsonyban.

Sziveskedjék a kitünő gyógyhatású szolvai égvényes savanyúvizből a kórházi betegek részére 200 palackot utánvétellel küldeni.

Dr. Hantocz I.,
igazg.-fővós.

A szolvai ásványvíz kitünő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

TÁVIRATOK.

Későn kiderült sikkasztás.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, július 29.

Bécsben nemrég meghalt egy ismert hercegi családnak a pénztárosa. — A temetésen a hercegi család is megjelent, — hogy az özvegyet kitüntesse férjének 40 évi hűséges szolgálataért. — Itt mondta a herceg, hogy „az ilyen embert nem hivatalnoknak, de barátomnak tekintem.“ és a szerencsétlen özvegynek hétezerkét-száz korona évráradékot biztosított. Ma azonban kiderült, hogy az elhunyt nem érdemelte ki a hercegi család jószágát, mert éveken át folytatott bűnös manipulációival egy millió koronát sikkasztott.

Levél a kofákról.

A „Magyarorságból“ vettük át e sikerült cikket. A kofatípusokat pompásan mutatja be. A kofákkal szemben oly szemérmes és elnéző rendőrség és közönség okulhat belőle. Ime a nevezetes típusok:

(A harcias kofa.)

Legelterjedtebb faj, bár csodálatos, Brehm nem említi. Kövér, néha sovány. Többnyire idősebb korában jelentkezik a harciaság, jellemző tulajdona, bár egyeseknél fiatal korokban is kiüt. Két csipője van, ezekre szokta felrakni két, többnyire husos felső végtagjait. Kedvencz szavajárása:

— A teremtesit.

Beszédeiből nem adhatunk részleteket, mert azok piruló színben jelennének meg. Teljes erővel árul, illetőleg: elad, helyesebben terrorizálva rászó a vevőre, a harmadik kofára atkiált. Ha már a vevő előtte áll, meg nem menekszik. Legfeljebb úgy, ha kiteszi magát annak, hogy még a kapuban is hallja:

— A teremtesit a bugrisnak.

Ha harcias vevővel áll szemben, ő sohasem akar az okosabb lenni, mert nem enged. De homálytalan célzást tesz arra, hogy valamit a vevő fejéhez vág. Ő az a bizonyos, aki mindig kész az e fajta nyilatkozatra:

— Hát hívjon rendőrt, a teremtesit!

(A hallgatag kofa.)

Nem paradoxon, sőt nem is igaz. Mert csak egy ideig hallgat. Többnyire sovány, kicsi, öreg. Nem néz sem jobbra, sem balra, vevőt nem hív maga felé. De ha valaminek az árát megkérdezted és sokallod: akkor kérd meg Jim Morgan urat, hogy ragadjon a leggyorsabb lovára, mert különben véged

van. Akkor előáll egy új alfaj, a dühöngő kofa. Így kezdi:

— Hát én hívtam ide? Mondtam én, hogy tölem vegyen? Hát ki maga, hát mi vagyok én? Azt a koldus fajzatát...

És ordít, tombol, csak úgy cseng a diac, még a harcziás kofa is meghúzó-pik, ha a versenytársa hangja sivit.

(A gunyos kofa.)

Suverén megvetéssel árulja a zöldségeket. Lenézi a vevőt, a társnőit, a csarnokot, talán jobb kedvében saját magát is. Ha valakiből nem néz ki sokat, eként szól:

— Nem magának való az lelkem! Pénz kell ahhoz, ne is bámulja.

Sokallod holmija árát:

— Nem is a maga hasának való az. Uri gyomorba fog az menni. Menjen máshoz, vegyen olcsón, mit lopja itt az időt?

(A kedélyes kofa)

Jól megtermett, kedélyes hölgy. Ő a csarnok lelke. Beszéd modora például olyan, mintha három bakapar összeül, s fogadnak, ki tud nagyobb trivialitást mondani. Társnői szeretik, mert ötleteit, melyek pedig a csarnoki hangulat szerint igen jók, legtöbbször a vevőkre pazarolja. A szerencsétlen oda-került fiatal asszony hiába menekül a kofák, szakácsnék és szobalányok röheje és hahotája közt, hiába szeretne sírni, (más elégtétele úgy sem lehet) a kedélyes kofa gunyolódása végig üldözi kicsinyke lakásáig.

(A birka.)

Ez a közönség, mely eltűri ezeket; mely nem tudja a rendőrhatalommal megértetni, hogy tanítsa meg becsületre, tisztességes modorra ezeket az eldurvult Angol-kat. A kolákkal nem veszekedhetik az uri úr, ha inzultalják, de arra való a rendőrség, hogy rendet csináljon. A felügyelet ne csak arra terjedjen, hogy csinos-e valamelyik szakácsné vagy sem, hanem arra is, hogy milyen bánásmódban részesül a közönség!

Mert úgy tudom, hogy ez is benne van a szolgálati pragmatikában, amelyet, sajnos, e részben még nem léptettek életbe.

IRODALOM.

A kém. *)

— Irta: **Kornai István.** —

Táborra seraglett Debreczennek nép: A nemzeti kormány jöttének hírére. A város piacán együtt állnak ezrek, A téli hidegre még ügyet se vetnek. Gyöngye szél keltette erdő susogása A várakozó nép lassu morajlása. Mi fog ma történni, sorra találgatják... Veszélyben a nemzet és az új szabadság!

„Miért is jöttek hozzánk, a mi városunkba? Még majd az ellenség ide jön nyakunkra!” Ily szavak hangzanak egyik czivis ajkán.

*) Eme debreczeni vonatkozású hazafias költeményt az Egyetértés-ből vettük át.

„A' biz' igaz, így van!” Hagyja helyben néhány.)

— Csak e napot várja s ő is harcza mégyen: „Micsoda bolondot beszélnek itt kendtek? Ha Kossuthot hallják, másként viselkednek!”

Körülveszik mindjárt és kérdezik tőle: „Hallotta Kossuthot? Beszéljen felőle!” „Nincsen szükség arra: itt vannak, már jönnek!...”

És az emberek mind egy pontra figyelnek. Áll már Kossuth Lajos fenn az emelvényen, Büvöletes arca végig néz a népen. Mindenki elnémul, minden szem csak rajta... S isteni beszédre zendül meg az ajka.

Milliók keserve árad szét belőle, Milliók bizalma támad új erőre. Milliók fájdalma változik haragra S milliók haragja zúg a zsarnokokra!... Mintha egész nemzet állna talpon ottan, S egész nemzet állna harcra kész sorokban, Szabadság hóhérit pokolra kergetni: Oly halálra elszánt most ott valamennyi:

A debreczeni nép az a büszke fajta, Melynek, ha köszön, csak megbillen kalapja, Lelkesedés izzó mámorába szedül, Egy akarat tör ki minden szív mélyéből, Mely mintha mindegyik kieserelve volna És helyökbe Kossuth láng-szive lobogna. Dörgő vihar verte őt erdő zugása A tomboló tömeg öröm-rivalgása.

... S mikor már távozni készül Kossuth tódul A sokaság hozzá közelről távolul. Megrendül s hullámszik, mint a földindulás, A melynek nyomán kelt egykor föltámadás. Boldogok azok, kik a kezéhez férnek. Vagy legalább csak a ruhájához érnek. Kisérői alig tudják körülvenni, Még egyszer szeretné látni őt mindenki.

S egyszerre egy ember nyomul be a körbe. Kossuth lába előtt leborulva földre. A sok körülálló meghökkenve nézi. S ő kétségbeesett hangon kezd beszélni: „Öless meg, öless meg, óh, Isten küldöttje! A sötét pokolnak vagyok én szülöttje! Én is a vesztére törtem a hazának, — Kém vagyok, kéme én a zsarnok kutyaéknak!”

Bécsi magyar volnék, — de vagyok csak bécsi. Magyarságomat már csak vérem pecsétli! Az osztrák prihékek engem fölfogadtak, Minden árulásért aranyakat adtak. Rászolgáltam én a császár aranyára, De bármily bőkezű, — jobban a halálra! Milyen hitvány lettem, most látom, most látom! Oh, de hallottalak, — s öröm lesz halálom!

S elfulad a hangja... Megdőbbenve állnak Kik ott körülötte tanúi szavának. Magasztos arcával Kossuth rátekinve; „Kelj föl! szabad vagy szól, és kezével inte. Főiriad e szóra: „Szabad vagyok? nem!”

Czudar életemet, még ezt sem érdemlem! Magyarok kötelei, lánczot a kezemre! Vigyetek mielőbb, még ma vesztőhelyre!”

„Megállj! — felel Kossuth — szabad vagy és honvéd.

Fegyverrel őt hazád és szabadságod véd! Szabadságra mindig méltó az a férfi, Aki megtud térni — s a halált nem féli!” Az új honvéd arca e szók hallatára Kipirul, lázban ég, s ujongva kiáltja: „Az első csatában első sorba rontok, Ott fogok meghallni, — s akkor leszek boldog!”

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Eckmann-Chatriantól.)

Fordította: **Ifjabb Mórincz Pál.** 12.

Áthaladtunk a piaczon. A főúrral szemben a városháza előtt sok nép áldogált, városiak és a parasztság a környékből. Ezek a hírekre várakoztak, a kifüggesztett hirdetményt betűzgették. Mi a templomba fordultunk be, az oltár előtt a kövön most is ott térdelt vagy husz fiatal és korosabb asszony. Pedig szinte zsibbasztott az irtózatosságot.

— Lássá, na nem megmondtam, mo-tyorékol az öreg Brainstein bátya. Nézzé már is gyülekeznek, már is imádkoznak, fogadni mernék, hogy a fele már öt óra hoszsaóta is itt ájtatoskodik.

Mi tovább mentünk. Az öreg kinyitotta a kis toronyajtót és a sötét lépcsőn felbortorkáltunk az orgonáig, innét pedig egymásik ajtón fel a harangokig.

A szűk, fedett lépcsőfolyosóban majd leszédültem, oly büzt terjesztettek az itt fészkelő denevérek. De végre célhoz értünk. Előttem terjengett a tiszta kék ég, üde, friss levegőt szivhattam. De micsoda szörnyű hideg volt e nyílt helyen. Mert a harang-kamarát minden oldalról érte a szél. Vakító fényben ragyogott a mezőség, mért-földekre kiterjedt a szemhatár. A kis Pfalz-burg város olyannak tűnt fel, mint valami csinos, kedves gyerekjátékház. A házak zsinóregyenesen sorakoztak egymás mellett. Aztán ott terpeszkedett a hat bástya, a sánczok, a két külső őrház, a kaszárnyák, a puskaporos torony, a disztér, mintha csak valami fehér papiroson állongáltak volna. Mélyen beláttam az udvarokba is. De a szokatlan helyen szédült a fejem, nem is mertem a haranglábak mellől elmozdulni, nehogy még leszédüljek. Az óralapnak hátulról is látszottak a számai, azonban nem mertem hozzá közelebb lépni. És ha az öreg Brainstein nem biztat, és bátran elébem nem lép, már alighanem ott maradok a harangláb mellett, az oszlopokban görcsösen megkapaszkodva. Így azonban resteltem másik hívására várni, mert már szólított:

— József urfi jöjjön hát, nézze hát hány óra?

3 frt 65 krig. valamint állandóan a legújabb fekete, fehér és színes „Henneberg selymek” 65 krtól 14 frt 65 krig — méterenként — sima, sávos, kockázott, mintázott damastok stb.

Menyasszony selyem	65 krtól — 14 frt 65 krig
Selyem-damaszt	65 „ — 14 „ 65 „
Selyem-kelmék öltönyöknek 8 frt	65 „ — 42 „ 75 „
Selyem-foulard nyomtatással	65 „ — 3 „ 65 „
Báli-selyem	60 „ — 14 „ 65 „
Selyem:grenadía	80 „ — 7 „ 65 „

méterenként portó és adómentesen a hához. Minták postai úton al. Schweizba kétszeres levélposta.

G. Henneberg, selyem gyáros, Zürich

[cs. és kir. udvari szállító.]

Foulard selyem 65 krtól

Előhúztam a Gulden ur vaskos óráját, mely percze pontosan járt. Brainstein pedig segített a sullyokat felhuzni, majd a mutatót is helyre igazítottuk.

— Télen mindig késedelmese az órák, magyarázta az öreg harangozó.

Majd midőn a helylyel kissé megbárátkoztam, bátrabban körültekinték és tájékoztam magamat. Az a tölgyes erdő volt. Amaz a másik a büchelbergi magaslat, végül az átellenes dombon felismertem Vierwindent is, megláttam a Gretel néni házat is. Éppen füstölt a kéményük. Oda képzeltem a konyhába magamat. Katicza a tűzhely melletti sarokban fonogat, fapapucs a kis lábán. Annyira elérékenyültem, hogy a hideget sem éreztem. A szememmel majd elnyeltem a füstölő kéményt.

Brainstein apó nem tudva, hogy min merengék, megszólított:

— Igen... Ugy van József ur, daczára hogy nagy a hó, nagy a sürgés-forgás is az országutakon. Mert a muszkaországi halhir már elterjedt mindenütt, az emberek azért törekednek így a város felé, megakarják tudni, a szerencsétlenség mibenlétét.

Az öreg tényleg jól számított. Minden utat minden ösvényt elleptek a járókelők. De csak a város felé ügyekezett mind. De a piacon is egyre szaporodott a tömeg, mint az áradás, úgy tülekedtek a főörség, a városháza és a posta előtt. Morajlásuk a toronyba is felhangzott.

Majd tekintetemmel elbucsztam a Katiczák házatól. Az öreg harangozó már türelmetlenkedett, tehát lebortorkáltunk a sötét lépcsőzeten. Midőn aza orgonát elértük, kórus letekinték a templomba. Itt is felszaporodott az ajtatoskodók száma. A megható mély csöndben anyák, testvérek, nagyanak szomorú tömege térdelt a kemény padok között, vagy a jéghideg kövön. Imádkoztak. Imádkoztak azokért lent... Csak egyszer, hogy még csak egyszer viszontláthassák őket.

Előbb nem éreztem át ezt a mély töredelmet. De hirtelen eszembe ötlött, hogy ha esetleg egy évvel ezelőtt én is elmasiroztam volna, akkor most Katicza is térdepelne, így könnyörögne, így imádkozna az Urhoz érettem. A fájdalom belenyilallott a szivembe.

— Menjünk! Menjünk! ösztökéltem Brainsteint. Oh hisz ez iszonyu.

— Micsoda? kérdezte az öreg.

— A haboru.

Aztán kisieltünk a templomból, az öreg Brainstein hazafelé indult, én pedig a piacon átesaptam Meunier-parancsnok urékhoz. Eközben a városháza sarkán oly látványt láttam, hogy mig élek, mindig eszembe jut. Ugyanis ide akasztották ki a nagy hirdető táblát a hirdetményyel. Emberember hátán tolongott itt. Városiak, vidéki parasztok, felül ötszázán. Ez valami rémitő volt, amint halványan, egymást összenyomva, nyakukat előre nyujtva, de szóltanul, ott merészkedtek a hirdetésre, nagyobb része olvasni sem tudott, csak időnként kiáltott fel egyik vagy másik, ki németül, ki francziául.

— Mégis csak valamennyi nem halt meg!... Valahányan csak visszajönek még!

Mások így kiáltoztak:

— De hisz nem látunk semmit... Micsoda tolongás. Nem engedik előre az embert.

Hátrább pedig egy szegény öreg jajgatott.

— Egyre azt kiabálta:

— Kristóf!... Szegény Kristófom!

Látszott, hogy a többiek nagyon ingerelte, zavarta ez a kiáltozás, azért volt a ki így szólt:

— Ugyan csitítsátok már azt az öregget. Vezessétek haza.

Mindamellett mindenki csak a magabaját fájlalta és panaszkolta.

És a németkapu felől még egyre szaporodott a tömeg.

Majd most, a hogy meglátták Harmentier rendőrőrmestert, mindnyájan a főörség boltozatos tornáczához tolongtak, azonban az őrmestert kísérő katonák visszaszorították a tömeget. Harmentier ugyanis hirdetményt lobogtatott a kezében, ehhez hasonló függött a városháza falán is. Ezt akkor úgy hívták „bulletin“ (napijelentés). A császár ezekben adta tudtára a népnek, hogy a visszavonulás alatt minden téli éjszaka ezrével pusztultak el a lovak. Azonban a legénységről soha sem beszélt.

A rendőrőrmester lassan szótagolt minden szót. Odaügyeltek még azok az öregek is, akik jó részt nem is értettek francziául. Még a légy zúgása is meghallatszott volna, hogy aztán annál szivszakitóbban törjön ki a fájdalom jalkiáltása, amidőn ezt olvasta az őrmester: „lovasságunk loállományá annyira kipusztult, hogy mely tisztjeink lovon maradtak, azokból összevonva négy századot képeztek. Századonként százötven emberrel és lóval. E századokban generálisok teljesíték a századkapitányi tisztet és az ezredek szolgáltak, mint alantosok.“

(Folyt. köv.)

Nyilttér.

„MARGIT“ GYÓGYFORRÁS.

Margitforrás-telep (Bereg megye.)

A budapesti m. kir. egyetem vegyelemzése szerint kevés szabad szénsavat, ellenben sok szénsavas natriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kitérő hatásu a **légtutak s tüdőhurutos állapotainál**, különösen ha a köpet nehezen szakad fel; tüdővészeseknél még akkor is, ha vérköpések van, a „Margitviz“ megbecsülhetlen szolgálatokat tesz kevés szabad szénsavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a **gyomor és belek hurutos állapotainál**, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav az oka a rossz emésztésnek.

A húgysavas sók lerakódását akadályozván, becses szolgálatokat tesz továbbá a **hólyag hurutos bántalmainál**, a **kő és homokképződés eseteiben**, miért is a **budapesti és bécsi egyetem orvostanárjai**, mint az **orvosvilág egyéb előkelőségei** a legszivebben használják s előnyt adnak a „Margit“ forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölött.

== Mint ivóvíz ==

kiváló óvszernek bizonyult járványos betegségek idején főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános közkeveltségnek örvendő
Főraktár: **Édeskuty L. Budapesten**

cs. és kir. udv. szállító.

== Ásványvíz nagykereskedő. ==

Kapható minden gyógyszerertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő“ használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerertárban, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznel H.-Szoboszlón.

Vetőgép 13 soros, használt, majdnem új, igen olcsón eladó. Czím a kiadóhivatalban.

Kopirprés jó karban levő olcsón eladó.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészségesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzetben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piacz-u. 7. sz.

A h.-sámsoni toronytető, a faltól felfele két méter magasságig javításra vár.

Az érdeklődők megtekinthetik.

A költségvetés a gondnoki hivatalnál adandó be aug. 15-ig. Az egyháztanács.

4561 tkv.
1901.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Mandel és Cohner bpesti végrehajthatónak Dr. Nagy Lajos és neje elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék és a debreczeni kir. járásbiróság területén levő a debreczeni 8417 számú telekjegyzőkönyvben A + 1 sz. 1145 hr. számú ház és beltelekre a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül **1901. évi augusztus hó 14-ik napjának d. u. 3 órája** e kir. törvényszék árverési iermében kitézetett. Kikiáltási ár a kitett becsár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetében a kikiáltási áron alól is elfog adadni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál és a Debreczen város rendőrkapitányságánál tekinthetők meg.

Kelt Debreczenben a kir. tszék, mint tkvi hatóságnál 1901. ápril hó 29 napján.

Harsányi Gusztáv
kir. tszéki bíró.

Utolsó hét.

Circus LEO.

Ma hétfőn, július hó 29-én este fél 9 órakor
Steidler F. a közkedvelt hasbeszélő
jatalomjátéka.

Sykora Miranda és János bácsi eljegyzése.
A lakodalmi menet 5 és 6 óra közt a fő-
uton látható.

Előadásaimat a 39-ik gyalogezred zene-
kara kíséri.

Helyárak: Számozott zártszék I. és
II-ik sor 2 kor. I-ső hely 3-ik és 4-ik sor 1
kor. 40 fill. II. hely 5-ik és 6-ik sor 80 fill.
III. hely 7-ik és 8-ik sor 60 fill. Karzati
állóhely 30 fill. Deákok, katonák őrmestertől
lefelé és gyermekek fizetnek: zártszéken 1
korona 20 fillér. I-ső helyen 1 korona. II.
hely 60 fill. III. hely 40 fillér.

Jegyek reggel 10 órától délután 6
óraig **Szwarcz** dohánytőzsdéjében (Bika
szálloda) kaphatók.

Az előadás kezdete pont 8 és fél óra-
kor. Pénztárnyitás este 7 órától az előadás
bezártaig.

Holnap kedden nagy előadás díj- és
versenybirkozással.

Tisztelettel
LEO, igazgató.

Bihar Diószegen

a vasuti állomástól 250 méter távolságra 2
hold területű, teljesen beültetett és termő
szőlőföld borhással, pinczével, kuttal és gyü-
mölesfákkal együtt eladó. Bővebb felvilágo-
sítás nyerhető alóírt tulajdonosnál.

Petrányi Ferencz
malom tulajdonos Bihar-Diószegen.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy az ilosvai
uradalom közbirtokossága tulajdonát
tevő Iloncza község határában fekvő
8000 holdnyi ős bükk erdőség folyó
évi nagy mennyiségű makk termése
**1901. évi szeptember hó 1-én délelőtt
10 órakor** Beregszászban az „Arany
Oroszlán“ szálloda disztermében meg-
tartandó nyilvános árverésen bérbe fog
adatni.

Bánatpénz kétezer korona, a többi
feltételek irodámban megtekinthetők.

Az erdőterület 600 sőt 1000 hol-
danként is kibérelhető.

Beregszász 1901. évi július hó 22.

Tar János
közbirtokossági elnök.

Bor-árjegyzék**Szabó Kálmán és Testvérei**

**Szent-Anna pusztá homoki
szőlőtelepén termelt
természetes ó-borokról**

Literes palaczkokban:

Fehér asztali	80 fillér
Rizling	92 „
Vörös asztali 98-ról	80 „
Nagy burgundi siller	80 „

Palaczkokért 16 fillér letét.

Kaphatók a termelő

Szabó Lajos Fiai cégénél

Debreczen, Tisza palota

valamint

Geréby Fülöp utódai,	Fritsch Károly,
Bán László,	Parti Ferencz,
Czeglédy és Polgár,	Tóth Kálmán,
Félegyházi János,	Váray József

fűszerkereskedő uraknál.

Választási

zászlókat és jelvényeket feltűnő olcsón készítünk.

Bármilyen nagy megrendelést néhány óra alatt el-
intézzük.

Zászlók és jelvényekről megkeresésre árjegy-
zékkel készséggel szolgálunk.

Sürgőnczim:

HOFFMANN KRONOVITZ

Debreczen.

Tisztelettel

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája

DEBRECZEN, Piacz-utca 49.